

Helsingfors/Mariehamn 26.4.2012

Nr 11/12

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
11.4.2012, nr 56 och
59/2012.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 11.4.2012 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av 49 § landskapslagen om miljöskydd.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen, som är en s.k. blankettlag, ändras så att konsument säkerhetslagen (FFS 920/2011), lagen om leksakers säkerhet (FFS 1154/2011) samt lagen om underrättelser till Europeiska kommissionen om marknads kontrollen av vissa produkter som medför risk (FFS 1197/2009, nedan underrättelselagen) med vissa avvikelser görs tillämpliga i landskapet inom landskapets behörighet istället för tidigare rikslag, som upphävts i riket. Samtidigt ersätts begreppet "produktsäkerhet" i blankettlagens rubrik samt i 49 § i landskapslagen om miljöskydd med benämningen "konsument säkerhet".

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stad-

---

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

ganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Landskapslagen berör enligt dess rubrik konsumentsäkerheten. Lagstiftningen om konsumentsäkerhet är att hänföra till hälsovård samt näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 12 och 22 punkterna i självstyrelselagen, med beaktande bl.a. av vad som stadgas i 27 § 12 punkten. Landskapslagen gäller även landskapets myndigheter på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Den genom landskapslagen antagna rikslagstiftningen innehåller ett flertal stadganden som gäller import och export av konsumtionsvaror och leksaker. I det avseende fråga är om utrikeshandel tillkommer lagstiftningsbehörigheten riket enligt 27 § 12 punkten i självstyrelselagen. Rätten till begränsningar i fråga om utrikeshandeln av andra orsaker än handelspolitiska, t.ex. på grund av tekniska säkerhetskrav, ska emellertid, enligt motiven till självstyrelselagen, bedömas utgående från det rättsområde som åtgärden i sakligt hänseende närmast hänför sig till. Rikslagstiftningen berör även konsumentskydd, otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, standardisering samt utsöknings- och rättsväsendet, på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 10, 19 och 23 punkterna i självstyrelselagen. I de genom landskapslagen antagna rikslagarna ingår även stadganden som berör associationsrätten och bokföring samt andra privaträttsliga angelägenheter på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 8 och 41 punkterna i självstyrelselagen tillkommer riket.

Den aktuella lagstiftningen innehåller således bestämmelser av dels landskapslagstiftnings- och dels av rikslagstiftningsnatur. Bestämmelserna av rikslagstiftningsnatur kan jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Med stöd av nämnda paragraf kan även statliga myndigheter påföras uppgifter vilka överensstämmer med rikslagstiftningen.

Enligt landskapslagens 3 § ankommer det på landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet att övervaka att landskapslagen och de bestämmelser och beslut som utfärdats med stöd av den följs. De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i landskapslagens 1 och 8 § ankommer på statens myndigheter ska, med undantag för regionförvaltningsverket, i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. De förvaltningsuppgifter som ankommer på regionförvaltningsverket, kommunerna och kommunala myndigheter ska skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. Dessa bestämmelser i landskapslagens 3 § är till sitt innehåll vaga och kan

leda till oklarhet vid tillämpningen på olika nivåer och medföra risk för administrativa komplikationer, men innebär inte en behörighetsöverskridning. En del av de förvaltningsuppgifter som anges i den genom landskapslagen antagna rikslagstiftningen ankommer med beaktande av behörighetsfördelningen i självstyrelselagen, även i landskapet på rikets myndigheter.

I landskapslagens 5a § har intagits från rikslagstiftningen avvikande bestämmelser om avgifter till landskapet. Bestämmelserna kan med stöd av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen. I fråga om grunderna för avgifterna ska landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet tillämpas.

I landskapslagens 6 § anges att i miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i lagen får ändring sökas i enlighet med det som föreskrivs i 19 § i landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet med beaktande av bestämmelserna i 48 och 49 § i konsumetsäkerhetslagen. Bestämmelsen gäller rättsskipning, som enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen utgör riksbehörighet. Besvärsbestämmelsen kan med stöd av 19 § 3 mom. och 25 § i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 7 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Enligt landskapslagens 8 § 2 mom. kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av Europeiska unionens direktiv rörande angelägenheter som landskapslagen avser. Detta innebär en uppdatering av den gällande ursprungliga bestämmelsen från 1995 som berättigar landskapsregeringen att inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som landskapslagen avser. Bestämmelsen har således varit föremål för lagstiftningskontroll under den tid 1919 års regeringsform ännu var i kraft. Bestämmelsen i grundlagens 80 § 1 mom. förutsätter, liksom den gällande ordalydelsen i självstyrelselagens 21 § 1 mom., att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Enligt blankettlagens 1 § 2 mom. träder ändringar av rikslagarna automatiskt i kraft i landskapet. De angelägenheter landskapsregeringen kan besluta om genom landskapsförordning kan därigenom även gälla ärenden, exempelvis EU-direktiv, vilka enligt grundlagens 80 § 1 mom. och självstyrelselagens 21 § 1 mom. inte får regleras på en lägre nivå än lag. Därigenom utgör 8 § 2 mom. en behörighetsöverskridning.

I konsument säkerhetslagen ingår bestämmelser om rätt att få information, att utföra inspektioner samt att ta prover i tillsynssyfte. I landskapets behörighet ingår även att lagstifta om övervakning och inspektioner inom landskapets behörighetsområden. Kontrollerna

och provtagningen får även utsträckas till sådana lokaler och utrymmen som används för permanent boende om det finns skäl att misstänka att ett hälsobrott som avses i 44 kap. 1 § i strafflagen begåtts. Dessa bestämmelser kan beröra det i grundlagens 2 kap. 10 § garanterade skyddet för bl.a. privatlivet på vilket område lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen tillkommer riket. Till den del dessa bestämmelser berör rikets behörighet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Detta gäller även bestämmelsen i konsument säkerhetslagens 27 § att även av statliga myndigheter få information som är nödvändig för verkställande av tillsynen samt bestämmelsen i sist nämnda lags 47 § om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till åklagar- och polismyndigheter samt till i paragrafen avsedda tillsynsmyndigheter.

Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet rätt att lagstifta i fråga om utsättande och utdömande av vite samt andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelser härom kan innefattas i landskapsregleringen.

Enligt konsument säkerhetslagens 13 § skall Säkerhets- och kemikalieverket, som i riket är den myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den samt som planerar, styr och utvecklar övervakningen, sörja för i lagen avsedda underrättelser till Europeiska kommissionen. I lagen om leksakers säkerhet ingår bestämmelser om de underrättelser arbets- och näringsministeriet skall tillställa Europeiska kommissionen samt under denna verkande organ. I underrättelselagen finns bestämmelser om de underrättelser som enligt artikel 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet och enligt artikel 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 ska lämnas till Europeiska kommissionen beträffande marknadskontrollen av produkter som medför allvarlig risk. Underrättelselagen innehåller också bestämmelser om de åtgärder man i Finland ska vidta med anledning av de underrättelser som Europeiska kommissionen skickar till medlemsstaterna med stöd av de nämnda bestämmelserna. Lagen gäller dessutom marknadskontrollmyndigheternas skyldighet att enligt artikel 23 i nämnda förordning tillhandahålla Europeiska kommissionen vissa uppgifter om produkter som medför en risk. Det ankommer på marknadskontrollmyndigheten att underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om åtgärder i anledning av produkter som medför allvarliga risker, och verket ska informera Europeiska kommissionen om upplysningarna. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning reglerar underrättelselagen dels ärenden som hör till rikets behörighet och dels ärenden som är att hänföra till landskapets behörighet.

Enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen utgör förhållandet till utländska makter riksbehörighet med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. Ålandsdelegationen anser att de underrättelser som enligt ovan nämnda rikslagar ska göras till Europeiska kommissionen och dess organ ankommer på Finland som medlemsstat. I rikslagstiftningen har Säkerhets- och kemikalieverket och arbets- och näringsministeriet utpekats som centrala myndigheter. Eftersom dessa förpliktelser utgör riksbehörighet, blir blankettlagens 3 § om de förvaltningsuppgifter som ankommer på landskapets myndigheter inte tillämpliga i fråga om dessa åtgärder gentemot Europeiska kommissionen. Det ankommer på rikets myndigheter att ombesörja i lagstiftningen avsedda underrättelser till kommissionen. Dessa bestämmelser har med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen kunnat intas i landskapsregleringen.

Vad gäller den interna kompetensfördelningen mellan riket och landskapet konstaterar Ålandsdelegationen att det är landskapets sak att se till att gemenskapsrätten genomförs i landskapet till den del en fråga hör till en medlemsstats behörighet, men enligt självstyrelselagen ankommer på landskapet. Det faller härvid inom landskapets kompetens att utpeka vilka myndigheter som utför de uppgifter som hör till landskapets behörighet, såsom vilken landskapsmyndighet som i landskapet mottar underrättelser om en farlig konsumtionsvara.

Ålandsdelegationen konstaterar att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet meddelat att ministeriet inte avser att inkomma med en i överenskommelsen 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet avsedd bedömning av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk.

Ålandsdelegationens utlåtande

Med hänvisning till det ovan sagda finner Ålandsdelegationen att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger, förutom beträffande stadgandet i 8 § 2 mom. i landskapslagen. Det felaktiga stadgandet inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Peltonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare